

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum I. Investigandum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

TITULUS XXV. DE PECULIO CLERICORUM.

DE alienationibus, & speciebus quibusdam contractuum eo maxime sine dictum fuit, ut apparet, an & quomodo Prælati, & Clerici Ecclesiarum alienationes, contractus, ipsasque donationes instituerent possent. Ad id verò exactè cognoscendum, sicuti & ad sequentes titulos de ultimis voluntatibus, necessarium est tradere doctrinam de Clericorum peculio, sicuti in progressu patebit.

CAPITULUM I.

Investigandum.

PARAPHRASIS:

Rector aliquis Ecclesiæ prædia suo nomine emerat, sed postea dubitatum fuit, cujus juris essent, sive, utrum ad Rectorem, an ad Ecclesiam spectarent. Respondetur, investigandum esse, quidnam patrimonij habuerit, quando promotus fuit; si enim nihil patrimonij habuit, & prædia emit, ea ad Ecclesiam spectare præsumendum est. Sumptum est *ex c. 1. causa 12. q. 3.*

SUMMARIUM.

1. *Quid præsumendum, si Rector Ecclesiæ prædia emit?*
2. *Præsumptio hujus juris etiam ad simplices beneficiatos extenditur.*

NOtandum primum. Si Prælati, vel Rector Ecclesiæ, cum promotus fuit, nihil aut parum patrimonij habuit, præsumptio esse debet, prædia, sive possessiones ab ipso emptas esse, non ex bonis patrimonialibus, sed Ecclesiasticis redditibus.

Porro ea doctrina vera non est, quæ Glossa ita generatim hic tradit, quod bona, quæ Prælati possidet, de bonis Ecclesiæ præsumitur acquisivisse, cum potest contrarium colligatur ex textu, cuius perpenditur enim, quod Prælati temporaria promotionis suæ patrimonialia bona non habuit: itaque per sensum contrarium fertur, si talia bona habuit, ita ut ea possessiones emere potuerit, aliud dicendum esse. Et verò in hoc ipso calu generalis regula tradi non potest, sed ad varias circumstantias recurrendum; si enim patrimonium Prælati amplum fuit, Ecclesiæ autem, præ beneficii redditus non ampli, tum ex proprijs potius, quàm Ecclesiasticis redditibus comparasse censetur, teste *Abb. in c. 1. q. 3. hoc tit.* Præterea si Prælati seu Rectori possessiones suo nomine comparavit, ita pacificè tenuit, ac possedit, in dubio pro possessore, & hærede ejus præsumendum est, quia in dubio non debet præsumi dolum, seu dolus juxta *L. merito ff. de socio*. Refert etiam, num rationes doli Prælati, aliisque administratori, vel officiali; tunc, si quid compararit, quod rationes non venerit, ex proprijs, si habuit, acquisivisse præsumitur, sicuti dicitur *Ioann. And. in c. 3. & videtur in Mascardus de probationibus c. 1. q. 1.* Id verò bene monet *Gl. hic. v. dicitur* præsumptionem hujus Capituli, si pater fuit Prælati, censeri ex bonis Ecclesiasticis datum, non esse juris & de jure, sed contra eam admitti probationem in contrarium. Adde, dictam præsumptionem ex conjecturis tantum orta sit, contra urgentioribus conjecturis superari posse, quia rector, vel beneficiarius postea hæredes.

ditates, legata, vel donationes sibi personaliter factas accepit, aut cum reditus ex beneficio non amplius haberet, honestam negotiationem, artificium, vel consilium scribendis lucratus fuit juxta *c. relaxatum 12. de testamentis.*

Notandum secundum. Bona, quae presbyter, vel Ecclesiae ex redditibus Ecclesiasticis emit, ea Ecclesiae acquiruntur. Ita sumitur *ex hoc c. & expressius habetur in c. 2. & 4. hoc tit. & c. 1. causa 12. q. 3.* Tantum bona patrimonialia excipiuntur, reliqua autem, quae ex redditibus Ecclesiasticis comparata, aut empta sunt, dominio Ecclesiae reservata esse dicuntur: quae ipsa doctrina colligitur *ex c. relatum jam cit.* ubi eam tradit *Imola & Abb.* atque ita etiam intellexit *Gl. Summaria. causa 12. q. 3.* cum sit: certum est, quod, quidquid Clericus acquirit de rebus Ecclesiae, totum debet Ecclesiae relinquere, item si quid acquirat intuitu Ecclesiae. Et *Joan. Turrecremata super cap. 1. eodem q. 3.* eodem modo intelligit, quod Clericus emens quidpiam suo nomine ex pecunia Ecclesiae seu intuitu Ecclesiae quaesita, ut sacrilegus judicatur. Huc spectat doctrina *Cardinalis Tusc. v. Clericus concl. 396. n. 26.* quod Clericus duplex habere possit peculium, unum pro reddituum, videlicet eorum bonorum, quae intuitu Ecclesiae sive ex beneficiis, ac titulis Ecclesiasticis acquisita sunt: & haec Ecclesiae obligata manent. Alterum Castrense, vel quasi Castrense, eorum bonorum, quae non intuitu Ecclesiae, seu ex titulo Ecclesiastico, sed aliunde ipsi acquiruntur, videlicet ex successione cognatorum, ex artificio, aut industria propria, amicorum dono &c. Quod etiam multi referunt distributiones quotidianas, stipendia pro celebratione missarum, cum sint ex justitia debita, tanquam laboris merces; & de his rebus beneficiarum secularium suo arbitratu, tam inter vivos, quam mortis causa, disponere possunt, cum pleno jure ad ipsos pertineant. Cui doctrinae consentit *c. 1. causa 12. q. 3. & c. relatum 12. de testamentis Adde,*

quod etiam de redditibus Ecclesiasticis, quatenus ipso justitiae titulo, beneficiarum propter labores suos, ut justum stipendium, debentur, liberè, tanquam absoluti domini disponere possint. *argum. c. cum secundum. 17. de prabendis.*

Porro tamen in hoc cap. sermo tantum sit de rectoribus Ecclesiarum, seu administrationem aliquam habentibus, tamen idem dici debet de alijs beneficiarijs, non habentibus administrationem, videlicet Canonici, si superfluos redditus percipiant, vel exijs aliqua emant, ea ad Ecclesiam pertinere, prout dicitur *in c. relatum. 12. de testamentis.* & habetur *in c. 1. causa 12. q. 4.*

CAPITULUM II.

Presbyter.

PARAPHRASIS.

Si Presbyter, vel Rector Ecclesiae ex redditibus Ecclesiasticis aliquid emit, instrumentum emptionis nomine Ecclesiae conficere debet, alioquin ab Ecclesia amovebitur.

SUMMARIUM.

1. *Nomine Ecclesiae confici debet instrumentum emptionis, si ex redditibus Ecclesiae ematur aliquid.*
2. *Qua poena afficiatur, & ad quid teneatur Praelatus res Ecclesiae acquisitas dilapidans?*
3. *Ad quid teneatur non acquirens Ecclesiae dona, vel legata.*

Notandum primum. Instrumentum emptionis ejus nomine confici debet, cui res ea acquiritur. Quare cum res empta ex redditibus Ecclesiasticis Ecclesiae acquiratur, ideo instrumentum nomine Ecclesiae confici debet: idem autem, seu aequivalens est, si Episcopus v. g. nomine dignitatis suae instrumentum emptionis confici curet.

Notandum secundum. Non tantum Praelatus deponi debet, si res Ecclesiae male